

יציאות השבת פרק ראשון שבת

ב.

עין משפט
נר מצוה

אזהרה כגלל דני שבת כמז
המיי פ"א מל' שבת הלכה
ג ו"ל כל מקום שאלמך
שעששה דבר זה פטור הרי
זה פטור מן הכתוב ומן
הקפלה ומן הקרבן אבל
אסור לעשות אמו דבר
בשבת ואסור מד"ס
א א מיי פ"ב מלכות
שבת הלכה ט ופ"ג שם
הלכה ב סגן לאון סה
טו"ש פ"ב ס"י שמו:
ב ב מיי פ"ג ה"ה:

תוס' ישנים

(א) מלאכה כחוב בגליון מ"י
ו"ל וע"ל שמים שמי
הולאות דמיון ופטור שכן
ארבע הכנסות דמיון ופטור
כ"ל ואין
הדבריו שלמי בעי מה שמי
ס' ומקום ב' לחיוב וי'
לפטור ע"ש. (דגור זה ש"ך
לחם) לעיל ד"ה שמים שכן
ארבע אחר פירשי' לפני ואין
נראה ט"ו:

מוקף תוספות

א. דגורין ערב שבת אטו
הוצאת שבת. מוס' ה"ל"ש.
ב. נחום ה"ל"ש א"ח:
במה מדליקין ובמה
טומנין (ע"י מהרש"א).
ג. משום דהנהו מלאכות
ידועות לכל. אבל. מוס'
ה"ל"ש. (ע"י מהר"ם).
ד. [אסורה בשבת קודם
ששה לא יצא החייט
במחוט. מוס' ה"ל"ש.
ה. לבעל הבית העומד
בפנים, וכן לעני העומד
בחוץ. מוס' שיעות ה. ג"ס
ה"ל"ש. א. מה לי עומד
בפנים ומציא החפץ
לחיות ומה לי עומד בחוץ
ומציא החפץ אליו. מוס'
ה"ל"ש. ז. משא"כ בשאר
אבות מלאכות שאינן
לחיות וברשות אלא
איסורן מחמת עצמן,
והואיל וחדושו הוא אין
לך בה אלא חדושה
בלבר, והלכות עקרות הן
ואין למרות זו מוז. כמנ"ך.
[מהר"ם]. ח. דמלאכה
גרועה היא. מוס' ה"ל"ש.
ט. [ה"ב משמע פשטה
דקרא שאל יצא בשבת עם
כליו ללקוט את המן בדרך
שעושין בחול וכו'. מוס'
עיונות ח: (ע"י מהר"ם).
י. [וכל הדומה לאב הוי
תולדה דיהוה. מוס' ה"ל"ש.
יא. כגון זורק ומשיט
ומעביר והכנסה כולה.
מוס' ה"ל"ש. יב. [ובין
הדואר במשכן א"צ. דלא
דמא להוציא מחיוב
עלה. מוס' ה"ל"ש ע"ב.
יג. דרמיה מוציא. מוס'
ה"ל"ש. יד. [באכלויה ולא
אכלת דאית ביה פלוגתא
דרי ישמעאל לא מחיוב
לשעבר. מוס' ה"ל"ש.
טו. וההיא מחתינן קיימא
לפרושי מחתינן דהבא.
מוס' שיעות ג.

יציאות השבת שהן ארבע. הקשה ריב"א לדיני הולאות
שבת היה לו לטעות גבי אבות מלאכות אחר פרק כלל גדול
לקמן (דף עג). דהתם קמי אבות מלאכות מ' חסר אחת וקמי הולאה
לכסוף והוה ליה להתחיל כסדר דבזרים דמייירי בע"ש מצעוד יוס
כגון לא ילא החייט במחוטו סמוך
לחשיכה אין שורין דיו וסמנין ואין לוין
בשר ואח"כ במה מדליקין וכירה וצמה
טומנין שהם דבזרים הנוהגים עם חשיכה
ואח"כ במה צמה וצמה אשה יולאה
דבזרים הנוהגים בשבת עצמו ושבת אבות
מלאכות של שבת ודרך המנהג לשנות
כסדר זה כמו שזמנינו בפסחים דמתחיל
צליג י"ד וקוב צ"ד וקוב שמיטת
פסחים שהוא בין הערבים ואחר כך
שונה מאכילת פסחים שהוא צלילה וכן
ציומא מתחיל צו"י מ"י קוד"ה כ"ו ואח"כ
בעיה"כ ואח"כ ליל י"ב ומיך הולאה
חביצה ליה לאקדומי משום דממשה
וז שמעינן כמה דבזרים הולאה והכנסה
דעני ועשיר ודע"ב עקירה והנחה
ושנים שעשאה פטורין ודו של אלס
חשובה לו כד' על ד' ודו של אלס אינה
לא כרה"י ולא כרה"ר ור"ת מפרש
דדבר ההוה רגילי הש"ס לשנות תחילה
וכן במס' צ"ק (דף ג). השור והצור
המצעה וההצער ולא ו נקט כסדר
הפרשה וכן מפרש רב האי גיד' לריבין
להודות צפרק הרוואה (ברכות דף טז):
דלא נקט הש"ס כסדר הפסוק ועוד

השבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים
שהן ארבע בחוץ כיצד העני עומד בחוץ ובעל
הבית בפנים פשט העני את ידו לפנים
ונתן לתוך ידו של בעל הבית או שנמל
מתוכה והוציא העני חייב ובעל הבית
פטור: פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן
לתוך ידו של עני או שנמל מתוכה והכניס
בעל הבית חייב והעני פטור: פשט העני
את ידו לפנים ונמל בעל הבית מתוכה או
שנתן לתוכה והוציא שניהם פטורין: פשט
בעל הבית את ידו לחוץ ונמל העני מתוכה
או שנתן לתוכה והכניס שניהם פטורין:
גב' א תגן התם שבועות שתיים שהן ארבע
ידעות

מפרש ר"ת דפתח ביציאות משום דעני למימר לא ילא החייט במחוטו
אע"ג דלא שנה המלצן משום אין נותנין כלים לכובס ולא המציע
משום צמה טומנין. הולאה הולך לשנות טפ"י משום דמלאכה גרועה
היא כמו שאפרש: **יציאות**. הולאות הוה ליה למתני אלא
נקט יציאות לישנא דקרא אל ילא איש ממקומו (שמות טו) ודרשינן
מינה (עירובין דף פ: א). הולאה אל ילא עם הכלי ללקט המן:
שתיים שהן ארבע בפנים. כן נראה כמו שפרש רש"י כאן
דמכפנים היינו לבע"ב העומד בפנים ובחוץ היינו לעני
העומד בחוץ שמים הולאות והכנסות דחייב שהן ד' הולאות והכנסות
דפטור ובשבעות פ' פרש"י בפנים היינו הכנסות פנים שנים דחייב
דעני ודעשיר ושנים דפטור ובחוץ היינו הולאות חוץ א' ואין נראה
ומפירש מיני דעני לחוד ומיני דעשיר לחוד משמע כפי שפירש כאן
ולפי' דהתם לא היה לו לערב הולאות והכנסות יחד ומיהו שמה לפי שהיה
זריק להארץ אל היה צא לפרש הולאות לנד א' [והכנסו] לנד מ"מ אין

יציאות השבת. הולאות שמרשות לרשות האמורות לשבת ובגמ' א'
מפרש שהכנסות נמי קא קרי יציאות הולאה ומולאה מרשות
לרשות: **שנים שהן ארבע בפנים**. לחותן העומדים בפנים שמים מן
התורה הולאה והכנסה דבע"ה וצפ' הזורק (לקמן טו): צרישה נפקא לן
מוילו משה ועבדיו קול צמחנה וגו' א' לא
תפיקו מרה"י לר"ה להציא נדבה למחנה
לויה ויום השבת היה כדיליף התם ועל
שמים אלו חייב חטאת על שגגתו ועל
זדונו כרת ועל התרחשו סקילה וכן
בכל מלאכת שבת: **שהן ארבע**
מדבריהם הוסיפו שמים לאסור לכחלה
ואם עשה פטור ולקמן מפרש להו ואולי:
ושמים שהן ד' בחוץ. שמים מן התורה
הולאה והכנסה דעני העומד בחוץ
ושמים מדבריהם כשהמלאכה נעשית
על ידי שנים זה עוקר וזה מניח לכחלה
אסור ואם עשה פטור כדיליף בגמרא
(דף ג). שנים שעשאה פטורים: **פשט**
העני את ידו. ומפך צמוכה: **ונתן**
לתוך ידו וצמה צ"ב. דעבד ליה עקירה
צרה"ר והנחה צרה"י: או שנמל מסוכה
והולאה. הפך והניח צרה"ה דעבד ליה
עקירה [צרה"י] והנחה [צרה"ר]: **העני**
חייב. עשה מלאכה שלמה והרי שמים
מן התורה לעומד בחוץ: **ועל הצים**
פטור. דהא לאו מידי עבד והכי מפרש
בגמ' (דף ג). **פשט בעה"ב נו' בעה"ב**
חייב. והרי שמים מן התורה לעומד

בפנים: פשט העני את ידו. דעבד ליה עקירה ונטול בעה"ב צמוכה
והניח בפנים ועבד ליה בעל הבית הנחה: או שנתן לתוכה. דעבד
ליה בעל הבית עקירה והוציא העני והניח: או שנים פטורין. שלא עשה
האחד מלאכה שלימה אבל אסורין לעשות כן לכחלה שמה יצואו כל
אחד ואחד לעשות מלאכה שלימה בשבת הרי שמים מדבריהם אחת
לעני עקירה ואחת לבע"ה בפנים. וא"ת שנים הן לכל אחד ואחד עקירה
לעני וצדקה והנחה הנחה לעני והנחה לבע"ה לקמן פריך לה ומשני דלא
חביב אלא עקירות שהן תחלת המלאכה ואיכא למימר שמה יגמרנה:
גב' חנו הסם. במסכת שבעות: **שבעות שמים**. שבעות של ציטוי
להרע או להטיב שמים הן להתחייב עליהן קרבן עולה ויורד האמור
בפרשה (ויקרא ה) דנפקי מלהרע או להטיב דמשמע להצא אוכל ולא
אוכל: **שהן ארבע**. יש לך לרבות עוד שמים מרביצי הכחוב לכל אשר
יצטא האדם [שם] לרבות לשעבר אכלתי ולא אכל לא אכלתי ואכל:
ידעות

נראה לרבינו אלחנן מדקאמר בגמרא דיקא נמי דקמי יציאות וקמפרש הכנסות לאלתר ולא דייק מדקמי בפנים: **את ידו ב' א'**
מימה לר"י אמאי כריך למתני תרמי דעני ודבע"ב וכן צריש שבעות דמפרש בגמרא (דף טז) שמים דעני ובעל הבית מה שייך לקרובו
שמים מה לי עני מה לי עשיר ונראה לר"י דאיטריך לאשמעי' משום דהולאה מלאכה גרועה היא דמה לי מולאה מרה"י לרה"ר מה לי מולאה
מרה"י לרה"י ואלו הוה גמרינן הולאה דעני מצעה"ב ולא בעה"ב מעני ומדע"ב מדאיטריך תרי קראי בהולאה כדנפקא לן צריש הורק
(לקמן דף טז) ומיכלל העם מהציא ובספ"ק דעירובין (דף פ: א) נפקא לן מקרא אחרינא דדרשינן אל ילא איש ממקומו אל יוציא ו' והתם
פירשתי' והיינו משום דמלאכה גרועה היא איטריך תרווייהו חד לעני וחד לעשיר ו' וכן בכל מולדות דאבות מלאכות לא חיישינן שיהא
צמשקן אלא אבות בלבד ובמולדות דהולאה ר"ב צעי' שיהא צמשקן דתגן בהזורק (דף טז) שמי וזוטרטורא זו כנגד זו המושיט והזורק מוזו לזו
פטור היו שמיין צדוטא אחת הורק פטור והמושיט חייב שכן היתה עבודת ליה וצריש הורק (ג"ז ס"ט): נמי צעי' הזורק ד' אמות
צרה"ר מנגן ודחיק לאשכחניהו צמשקן עד דמסיק כל ד"א צרה"ר הלכגא גמירי לה וכל אלו מולדה דהולאה יננהו ולא אבות שאין אבות
אלא מ' חסר אחת וגבי הכנסה נמי אמרינן צפ' צמה טומנין (לקמן מ"ט): הם העלו קרשים מקרקע לעגלה אף אתם אל תכניסו מרה"ר
לרה"י א' וא"ת כיון דהכנסה היתה צמשקן מה כריך תו לקמן בהזורק (דף טז) לפרושי דסבדא הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי' דהזורק ד' אמות
צרה"ר משמע דאי הוה משכחת לה צמשקן הוה ינחא ליה אע"ג דהתם ליכא סבדא א' וי"ל דאיטריך סבדא להכנסה דבעה"ב דלא הוה צמשקן דהם
העלו קרשים כו' היינו הכנסה דעני דמקמתא צרקע היו עומדים שהוא רה"ר ואם תאמר כיון דאיכא סבדא אמאי איטריך צבנה טומנין
למימר דהכנסה היתה צמשקן וי"ל דתגא ליה אידי דעני למימתי הם הורידו קרשים מעגלה והתם אל תוציאו כו' אע"ג דהולאה נפקא לן מקרא
צדיא איטריך למימתי שהיתה צמשקן משום דקמי צרישא צבירתיא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה צמשקן ואם לא היה מולאה
הולאה צמשקן היינו מחייב בכל מלאכות הדומות למלאכה גמורה אע"פ שלא היה צמשקן כמו בהולאה והא דאשמין קרא לשבת מלאכת
המשקן הוה דרשינן למילתא אחרימי: **שבועות שתיים שהן ארבע**. צריש שבעות (דף ג). מפרש שמים אוכל ולא אוכל דכתיב צדיא
צקרא להרע או להטיב דהיינו להצא שהן ד' אכלתי ולא אכלתי דאמי מדרשא והא דלא מפרש שהן ד' אורוק ולא אורוק והוה אמיא כולה
כרבי ישמעאל ולא הוה כריך לאוקומי צמרי תנאי' משום דמתני' צפ"ג (דף טז): תגן צדיא שהן ד' אכלתי ולא אכלתי' וא"ת אמאי לא
קמי שמים שהן שמונה [אוכל ולא אוכל] אכלתי ולא אכלתי אורוק ולא אורוק ורקמי ולא ונראה דלכך פירש רש"י צריש שבעות
שאינו שונה אלא דבר וחילופו ור' יצחק מייך דלא נקט אלא אכלתי ולא אכלתי משום דפליג ר' ישמעאל והוה רבותא טפי אבל אורוק ולא
אורוק דמודה ר"י לא חש למימתי וא"ת וגבי שבת אמאי קמי שמים שהן ד' ותו לא ליתני נמי מושיט ומעביר מרשות היחיד לרשות
היחיד דרך רה"ר דחייב כדאמר לקמן (דף טז) הורק מרשות היחיד לרשות הרבים ומרה"ר לרה"י וי"ל דלא קמי אלא הכנסה ו' דדמיא
להולאה שהוא מרה"י לרה"ר לאפוקי מושיט ומעביר שהוא מרה"י לרה"י וריקמי מהו לא דמיא להולאה שזה בהולכה ציד הוה צריקה:

(א) שבעות ה"ה. (ב) לקמן כ"ב,
(ג) שבעות ב', (ד) [ש"כ],
(ה) [שמות טו], (ו) [דף ג.א],
(ז) [ע"י מהר"ם], (ח) [דף ב.ב],
(ט) דף ה. ואם ד"ה שמים,
(י) [מ"א], ו' והתם פריך מי
כתיב אל יוצא ויטני משום
כ"ל רש"י. (י"א) ויע"ש
מוקפות פסחים פ"ה ד"ה
הולאה, ו' דדמיא לגמרי
להולאה כ"ל.

מוקף רש"י

שמים שהן ארבע בפנים.
שמים לחיוב הכנסה דעני
והכנסה דבעל הבית. ושמים
לפטור כשהו עוקר וזה מניח
דכתיב (ויקרא ד) בשעמה,
העשה את סלה [שבעות
ה.]. שבעות שמים.
בשבעות ציטוי שמים המכוב
ויקרא אלל קרבן עולה ויורד
קאמר שמים מתי צקרא,
דמיון להרע או להטיב,
ומפרש בשנה (אם כ"ה),
אוכל להטיב, לא אוכל להרע,
שמעיה חל עצמו, והוא הדין
לכל דבר שהוא כן ולא להרע,
להרע או להטיב להרע,
משמע, וצפ"ג (ס"ט) מרכה
מן המקרא אף דבזרים שאין
בהן הרעה או הטובה, ומיחו
שמים יננהו ותו לא, דבר
וחילופו (שם ב.א).

רבינו חננאל

יציאות השבת שתיים שהן
ארבע בפנים כו'. גמ' תגן
התם בתחילת שבועות,
שבועות שמים שהן ארבע,